

Sociolekt, etnolekt og kronolekt

Sociolekt og etnolekt

En **sociolekt** betegner en **sprogvariant**, der deles af en social gruppe.

En sociolekt er således ikke nødvendigvis en geografisk betinget størrelse, men den kan godt være det. I det den er bundet til en bestemt social gruppering, viser den nogle kendetegn ved den sprogkultur, der dominerer inden for dette miljø. En sociolekt afspejler den særlige måde, hvorpå gruppens medlemmer taler. Det kan være medlemmer med samme uddannelsesniveau, samme religionsfællesskab, der tilhører samme ungdomsmiljø, har samme kulturelle eller socioøkonomiske baggrund eller har samme køn, som derved deler et fælles sprog. Når man bruger en specifik sociolekt – bevidst og ubevidst – signalerer man et tilhørsforhold til de andre sprogbrugere af sociolekten og derved til det sprogfællesskab, der eksisterer her, hvilket gør sociolekten til en **identifikationsmarkør**.

Det samme kendetegner en **etnolekt**, der deles og fastholdes af en etnisk gruppe, som taler et andet sprog end det gældende officielle sprog. Ofte ses etnolekter hos grupper, som er immigreret eller flygtet til et andet land og derfor lever tosproget eller flersproget. Gruppen bruger sit eget, private sprog internt eller bevarer dele af det inden for gruppen. En etnolekt opstår altså, når medlemmerne af denne gruppe vælger (bevidst eller ubevidst) at integrere dele af det private sprog i det officielle sprog ved eksempelvis at bruge andre ord, bruge en anden udtale af ord eller ved at ændre syntaksen på det officielle sprog. Den danske rapper Sivas bruger etnolekt, når han i sangen KBHavana synger "*slapper ikk' af*" og udtaler *sl* som *schl* i stedet for [sl-]. Dette er et eksempel på, at etnolekten har sit særpræg. Den får sin egen identitet og kan ligefrem få så høj status hos andre sociale grupper, at personer uden for den etniske gruppe imiterer etnolekten.

I Melbourne i Australien bor der mange med græsk baggrund. Her ses derfor eksempler på, at denne gruppe har blandet det græske ordforråd og den græske intonation ind i det australske engelsk og derved skabt en særlig etnolekt kaldet *Greeklish*. Greeklish er sin egen **sprogvariant**, den er hverken standardgræsk eller standard australsk-engelsk, men signalerer i sin sammenblanding et tilhørsforhold til begge sprogfællesskaber.

Kronolekt

En **kronolekt** er en **sprogvariation**, der bruges af en social gruppe med samme alder eller inden for samme generation. Der kan være stor forskel på det ordvalg, den unge og den ældre generation ville bruge, og dermed også på oplevelsen af, hvornår man er uhøflig eller uformel. Eksempelvis bruger børn og helt unge mennesker i højere grad adverbiet *mega*, mens den ældre generation ikke gør.

Kodeskift

Når man skifter mellem standardsprog og variation kaldes det et kodeskift. Det betyder, at sprogbrugerne i Melbourne eksempelvis bruger kodeskift, når de skifter mellem Greeklish og standard australsk-engelsk. Et andet eksempel på kodeskift findes i Alsace i Frankrig. Området har gennem tiden skiftet mellem at være tysk og fransk. I dag er det officielle sprog fransk, men 43% af befolkningen menes i en rundspørge fra 2012 at kunne tale en alsacisk dialekt beslægtet med tysk, som bruges i det private rum og videregives fra forældre til børn. Dette kodeskift mellem at tale fransk i det offentlige rum og fastholde den alsaciske dialekt i det private afspejler et ønske om at bevare et særtegn ved det at være alsacisk, der giver sprogbrugerne af denne variant en særlig identitet.

<https://jegersprog.systime.dk/?id=178>